

"La transició no ha desplaçat l'exèrcit"

Arturo Barrios, ex-president de les Joventuts Socialistes de Xile, va ser condemnat a 541 dies per dir que Pinochet era "responsable de la mort de milers de persones". Després d'una estada a Madrid, Barrios torna a Xile, on molt possiblement serà empresonat de nou.

L'11 de setembre de 1994, en el transcurs d'una manifestació en memòria de l'ex-president Salvador Allende davant del Palacio de la Moneda de Santiago de Xile, Arturo Barrios, aleshores president de les Joventuts Socialistes de Xile, va criticar la figura del dictador Augusto Pinochet.

Les seues paraules van ser difoses per ChileVisión i cinc dies després l'advocat de Pinochet presentava una querella contra Barrios. Una resolució del 2 d'abril de 1996 el va condemnar a 541 dies. Malgrat això, Barrios, de 29 anys, va obtenir un permís especial per acabar els seus estudis en Madrid. Però Barrios ha estat objecte d'una segona querella per dir que "Pinochet ha de ser jutjat com un criminal per la justícia de la nostra pàtria, com el veritable responsable de la mort de milers de persones a Xile". Aquesta segona querella pot ampliar la condemna a cinc anys i, molt probablement, es farà efectiva aquesta setmana, ja que Barrios torna a Xile el dilluns 16 de desembre. Barrios ha estat processat en virtut de la Llei de Seguretat Interior de l'Estat, que es va crear en temps de la dictadura de Pinochet. Amnistia Internacional li ha ofert el seu suport perquè el consideren pres de consciència. Abans de tornar al seu país, Arturo Barrios va concedir una entrevista a EL TEMPS.

—*El seu no és un cas aïllat. Sembla que han estat més els condemnats per acusar Pinochet.*

—Sí, hi ha també una condemna del mateix tipus contra la presidenta del Partit Comunista, Gladys Marín, n'hi va haver una altra contra el president de les Joventuts Democratacristianes (el partit que governa) i dues més contra dos diputats. En definitiva,

contra gent que ha utilitzat termes que jo no qualificaria de durs sinó d'honestos. De seguida, ell interposà querelles que no tenen cap efecte sobre els diputats, perquè tenen fur parlamentari, però que en els altres casos sí que s'han cursat.

—*Que Pinochet pugui empresonar-vos, vol dir que la justícia xilena encara està en transició?*

—Jo crec que el tema de fons és que la transició a la democràcia no ha sabut desplaçar el poder militar a un segon pla. És un tema polític, no un tema jurídic ni sociològic. Mentre tu veges que el govern legítimament constituït, que és el govern civil, no desplaça el poder militar al paper que li pertoca, veus que les democràcies tenen les mans lligades, són conflictives, i fan lents avenços i retrocessos. Ara, específicament en el cas xilè, crec que el poder militar encapçalat per Pinochet té una gran incidència en el poder polític. I això es pren com una cosa normal. De fet la classe política xilena pensa que se li ha de donar temps al temps i que lentament se l'ha d'anar desplaçant.

—*I vostè pensa el mateix?*

—Jo no comparteixo del tot aquesta opinió. El jove que entra en l'escola militar és idèntic a Pinochet. Hi ha un historial en l'exèrcit xilè molt diferent al de la resta dels paï-

"El jove que entra en l'escola militar és idèntic a Pinochet. Hi ha un historial en l'exèrcit xilè molt diferent al de la resta de Llatinoamèrica. Els militars xilens van ser creats sota el més estricte rigor prussià. Això crea una inèrcia que dificulta el canvi."

sos de Llatinoamèrica. Els militars xilens van ser creats, diguem-ne, sota el més estricte rigor prussià, sota una disciplina ensenyada per alemanys. És a dir, l'exèrcit mostra una estructura molt vertical que dificulta molt el canvi per la inèrcia. Caldria anar blocant el poder militar i mantenir-lo en el lloc que li correspon en qualsevol democràcia normal, sense poder decisiu en la política. Per tant és un problema polític que genera aquestes situacions complicades en l'àmbit ju-

dicial, en el sociològic, etc., on el poder militar es veu de manera molt influent.

—*Quin poder conserva Pinochet a banda del militar?*

—Ell conserva el que ha heretat de la Constitució de 1980, que és una constitució feta amb una enginyeria electoral per la qual la Concertació, que és la coalició que va guanyar en les darreres eleccions, no té majoria en el Parlament, tot i haver aconseguit la majoria de vots. Per què? Perquè Pinochet nomena dotze senadors que sempre desequilibren la balança cap als interessos de la dreta i contra qualsevol projecte que no siga d'interès per a les forces armades. A més té influència en el Tribunal Constitucional i en altres organismes que abans no existien i que tenen un cert control. I també, és clar, sobre aquells senadors que havien estat militars. És un tema complicat per a la democràcia.

—*Aleshores, què cal per arribar a la democràcia real?*

—Crec que cal amollar les amarres que es lligaren en la Constitució del 80 i avançar cap a una entesa entre la societat civil i el poder militar, que situe el poder civil per damunt del militar. Per exemple, actualment, el president no pot nomenar el comandant en cap i tampoc no pot destituir-lo, atribució que és normal en qualsevol democràcia. Tampoc "no és per casualitat" que hi haja llei interior de l'estat. Aleshores, és necessària també una modificació substantiva

de les lleis que marquen la política, perquè aquesta està regulada per una constitució ideològica i lligada de peus i mans que guarda el monopoli de poder per a un sector determinat. Per aquí s'ha de començar. Òbviament, la tria d'un *tempo* i d'un camí de transició, com va passar també a Espanya, implica avenços lents, amb negociacions i sense ruptura. Però un voldria que la classe política que és elegida democràticament pels ciutadans —i jo crec que els ciutadans ho senten íntimament així—, hi posara una mica més de força, que pegara un colp a la taula, que caminarà amb peu més ferm i que no hi haja aquesta mena de consens, en què els demòcrates sempre acabem perdent.

—*Quin futur té Xile, doncs?*

—Jo crec que vénen temps interessants, ara. Per una banda, les eleccions municipals han donat un baròmetre real de la situació. Segon, hi ha unes eleccions de diputats en el 1997. També l'any vinent hi ha eleccions del Tribunal Constitucional i a finals del 97 o principis del 98 s'acaba el temps dels senadors designats que ara tenen càrrecs. Aquesta vegada haurà de ser el president de la República Democràtica qui els haurà de triar, en aquest cas Freire. I l'altre canvi és que en el 98 l'exèrcit ha de canviar el comandant en cap, és a dir, que Pinochet ha de ser substituït. Això provocarà també un canvi en el panorama polític xilè.

Arturo Barrios. L'ex-president de les Joventuts Socialistes de Xile, confia que les eleccions de diputats i del Tribunal Constitucional de 1997 i el relleu de Pinochet el 1998 obriran una etapa esperançadora a Xile.

Àlex Milian